

Aliona BIVOL,

doctor în psihologie, specialist-principal psiholog
al Academiei „Ștefan cel Mare”, conferențiar universitar

PSIHOLOGIA FEMEII TRAFICATE

Traficul de ființe umane reprezintă un fenomen dezastruos, care violează drepturile și denigrează omul ca valoare. Prin complexitatea de manifestare și extindere face parte din crima organizată nu numai pe plan național, ci și internațional, fiind abordat la nivel practic și teoretic de către diverși specialiști juriști, sociologi, psihologi, oferindu-se o multitudine de metode, tehnici, instrumente de prevenire și combatere.

Din această perspectivă în scopul eficientizării și asigurării transparenței în realizarea acțiunilor antitrafic în cadrul Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane a fost creat Secretariatul Permanent, care pe parcursul a anului 2010 a desfășurat numeroase întâlniri de lucru cu reprezentanții Ambasadei SUA, Misiunii OSCE, Misiunii OIM în Republica Moldova și organizații neguvernamentale. Extinderea cooperării între organele guvernamentale și societatea civilă, implementarea experienței de colaborare a Republicii Moldova cu partenerii internaționali în depistarea traficantilor este reglementată în Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2010-2011 prin Hotărârea de Guvern nr. 835 din 24.09.2010. Numeroasele deplasări ale colaboratorilor CCTP, în scop de stimulare a cooperării internaționale, în țările România, Belarus, Ungaria, Germania, Turcia, Slovenia și Italia au favorizat elucidarea traficantilor, proxeneților, asigurarea protecției și asistenței victimelor traficate.

Eforturile depuse de către organele abilitate în domeniul antitrafic au adus rezultate vizibile, dar totuși acest flagel rămâne a fi o problemă pentru Moldova. Dovadă este descreșterea numărului de cazuri de trafic. În anul 2007 au fost înregistrate 251, iar în 2008 – 215 cazuri. Pe parcursul anului 2010 au fost pornite 140 cauze penale (art.165 CP – trafic de ființe umane), fiind cu 24,3% mai puține comparativ cu perioada analogică a anului 2009 (185 cauze). De accentuat că din 140 cauze, 76,4% au fost transmise procurorului, iar 47,1% (66 cauze) – finalizate. Organele abilitate antitrafic au înregistrat succese și în acțiunile de combatere a proxenetismului (art.220 CP). Dacă în 2009 au fost pornite 152 cauze, atunci în 2010 au fost cu 12,5% (133 cauze) mai puține. Anul 2011, la fel, este destul de fructuos în acțiunile antitrafic. Au fost

înregistrate 34 cazuri de infracțiuni de trafic, dintre care 70% femei (24), în scop de exploatare sexuală și 23 cazuri de proxenetism. Traficul de bărbați a înscris 20%, cota cea mai mare fiind exploatați în construcții, agricultură, în industria textilă și în alte domenii.

Femeile sunt vândute prin diverse mijloace (oficiale, neoficiale), țările prioritare de destinație fiind (anul 2010) Turcia – 44%, Italia – 39%, Franța – 10%, Grecia – Israel – 4%, precum și în țările Emiratele Arabe Unite, Republica Liban, Federația Rusă, Cipru și Republica Moldova.

Traficul de femei este cauzat de o serie de premise clasice: lipsa oportunităților economice, prezența sărăciei și lipsa ofertei de lucru, conflicte intrafamilare, violența domestică, situația financiară precară, insuficiența de informare. Cele mai multe femei sunt recrutate din familii vulnerabile (alcoolice, narcomane, incomplete etc.).

Vinderea femeilor și utilizarea ca „mașini” ale plăcerii are impact negativ major asupra societății, fiind exprimat prin scăderea potențialului fiziologic de a naște urmași sănătoși de către persoanele respective, apariția focarelor de contaminare cu diverse boli, pierderea capacității de muncă, dezmembrarea familiilor, lăsarea fără supraveghere a copiilor(6). Ademenirea femeilor de către traficanți se realizează prin înșelăciune, promițându-le locuri de muncă bine plătite în străinătate în calitate de dansatoare, barmene, însoțitoare, deridicatoare. În aceste condiții, datorită aspectului bioconstituțional, sensibilității, fineții, sentimentelor deosebite, preocupării pentru frumos, emotivității femeia devine victimă a exploatarei sexuale și fizice, cerșetorie, robie (4).

Nici o femeie nu își dorește să fie transformată într-o mașină de făcut sex, care îndură orice perversiune, umilire, denigrare, chiar dacă a fost plătită și are nevoie de surse financiare. Mult mai gravă este situația fetelor care și-au dorit familie, soț, copii, au educație, un nivel intelectual, dar cad pradă traficantilor și sunt impuse să se prostitueze prin maltratare, violență, amenințare, constrângere și alte chinuri. Ele își pierd independența, se depersonalizează printr-un proces psihogen, devenind roboți și robi ai sexului sau ai muncii silnice și ieftine. Supunerea femeilor la numeroase acte sexuale nedorite generează traume psihice și fizice. Supraviețuitoarele sistemului de trafic relatează că fiecare act sexual este sesizat ca un viol. Neutralizarea durerilor fiziologice și psihice ale multiplelor violuri și maltratări este însoțită de cu consumul de băuturi alcoolice și drogurilor.

Majoritatea victimelor traficului suferă o gamă de fenomene psihosociale: soc psihic, inhibare a personalității, pierderea controlului asupra propriei vieți, dezadaptare. (7)

Șocul psihic este soldat cu un spectru enorm de frământări psihice și psiho-comportamentale, începând cu criza de aflare în „detenție” manifestată prin conduite de închidere în carapacea tăcerii, alterarea imaginii de sine, neconștientizarea realității, lipsa voinței, incapacității de a crede celor întâmplare.

Pe lângă aceste manifestări femeile traficate sunt obsedate de sentimentul rușinii exprimat prin lezarea demnității morale și încrederii în sine. Stima de sine nu mai este vitală, fragilitatea Eului predomină atunci când femeia este privată de intimitate în mod pervers. Stima de sine subapreciată provoacă numeroase suferințe și neplăceri care perturbă viața cotidiană a femeii, ea nu mai face față dificultăților existente. Mul-

titudinea de acte sexuale împotriva voinței se asociază cu o „murdărire” interioară și exterioară a propriului corp. Asemenea momente coincid și cu sentimentul culpabilității față de sine și față de cei mai dragi (mamă, tată, copii, soț). În esență, ea își validează ideea că este în primul rând un instrument de satisfacere a plăcerii bărbatului și își atribuie un statut de sclavă sexuală. Când femeia devine obiect al plăcerii nu poate funcționa normal, apare frica, iar aceasta se transformă în fobie.

Odată traficată și supusă la actelor sexuale, femeia suferă aproape continuu o experiență psihotraumatizantă, ceea ce conduce la dezechilibrul interior datorat stresului posttraumatic (1).

Asupra victimelor traficului influențează o serie de factori stresogeni sesizați destul de dureros printre care: despărțirea de părinți, copii, cei apropiați; presiunea, atitudinea disprețuitoare a traficantului și clientului; constrângerile prin lipsirea de documente; raporturile sexuale frecvente; maltratarea fizică și psihică; devalorizarea propriei personalități; depresia; muștrări de conștiință; anxietate. Intrarea femeii în mediul de bordel (de practicare a prostituției) poate provoca tulburări psihice, îndeosebi la tinerele pentru care aceste experiențe sunt la o etapă inițială. Abaterile psihice survin la puțin timp după încadrarea în sistemul de toleranță. În acest context menționez că cel mai frecvent sunt sesizate stările depresive, care se caracterizează prin următoarele forme de manifestare: insomniile, tulburări cardiace și digestive, inhibare, melancolie accentuată, dificultate în conștientizare, în gândire, abulie, tristețe, agitație, tentative de suicid, halucinații auditive și vizuale.

Centrul de Analiză și Investiții Sociologice, Politologice și Psihologice (CIVIS, 2001) a efectuat un studiu calitativ prin metoda interviurilor aprofundate a 24 de femei traficate. Intervievatele susțin că după ce au fost vândute în industria sexbusinessului:

- se simt înjosite (vinovate de ceea ce au practicat);
- sunt extenuate, apatice, au depresii;
- sunt înrăite asupra acelor care le-au înșelat și traficat;
- au devenit distrase;
- persistă febrilitatea procesului de comunicare pentru a nu trăda cele ce s-au întâmplat;
- au început să consume băuturi alcoolice;
- au dificultăți de intimitate cu bărbații.

Supunerea la acte sexuale nu este sinonimă cu sexualitatea feminină. Ea stă la intersecția dintre incest, viol, violență și tortură. Tinerele se supun traficantilor din motivul de a câștiga surse pentru trai, hrană, adăpost, haine și nicidecum nu doresc sex. Dorința sexuală la femei ia naștere din sentimentul de dragoste față de partener, centrându-se pe comunicare și tandrețe și în nici un caz pe violență, maltratare.

Reabilitarea psihofizică și resocializarea femeilor victime ale traficului este destul de dificilă și depinde de gravitatea tulburărilor manifestate. Însă, grație ONG-urilor și organizațiilor internaționale, în colaborare cu CCTP, care activează în domeniul apărării drepturilor omului și prevenirii traficului de ființe umane se înregistrează succese. Organizația Internațională pentru Migrație din Moldova, Centrul Internațional pentru promovarea drepturilor femeii „La Strada”, Centrul de prevenire a traficului de femei oferă servicii de asistență socială, psihologică, juridică, medicală

femeilor victime ale traficului, precum și asigură pe o anumită perioadă te timp cazare. Totodată, acestea oferă pregătirea vocațională, educare, instruire și plasare la un loc de muncă pentru a îmbunătăți abilitățile personale și pentru a sprijini incluziunea socială și profesională. De menționat că prin asistența de psihoreabilitare și reintegrare socială oferită de aceste organizații, iar din 2010 și de către Asociația obștească „Femeia pentru societatea contemporană”, unele femei victime reușesc să depășească amintirile, stările, emoțiile negative care au determinat coșmar psihic, însă unele rămân marcate pentru întreaga viață de evenimentele trăite.

În același timp nu mă îndoiesc de faptul că unii vor fi de acord cu prezența unor femei care se lasă pradă traficantșilor de bună voie pentru a pleca la muncă peste hotare, chiar și în industria plăcerii.

Pornind de la ideea ca oricare femeie, fiind supusă disconsiderării ca individualitate, trebuie să specific ca sclavele sexualității sunt dominate de dorința de a părăsi și evada cât mai departe de sexul ucigaș. Unele femei, înfruntând o multitudine de bariere și dificultăți, reușesc să emigreze în țara natală, iar altele continuă să sufere teroarea din cauza:

- lipsei de bani și acte de identitate;
- nevoia de tratament a bolilor cu transmitere sexuală, de dezalcoolizare, dezintoxicare de droguri;
- greutății integrării într-o viață normală după șocurile psihice, stresul post-traumatic, refuzului societății de a le recunoaște demnitatea;
- școlarizării insuficiente, necunoașterii limbii de comunicare;
- lipsei unei susțineri afective.

Reieșind din cele menționate, prevenirea și combaterea traficului de ființe umane este o problemă primordială atât pentru organele de drept, cât și pentru sociologi, psihologi, pedagogi și necesită o soluționare cât mai urgentă, pe plan național și internațional.

Bibliografie:

1. Melissa Farley, Isin Baral, *Prostitution in Five Countries: violence and post-traumatic*, Stress Disorder, San Francisco, 1996.
2. *Ce spun 24 de femei traficate*, Chișinău, 2001, p. 110-111.
3. *Traficul de femei în Moldova*, Minnesota Avocates for Human Rights, decembrie 2000.
4. Holmes Paul, *Îndrumar pentru colaboratorii organelor de drept ai RM privind cele mai eficiente metode de combatere a traficului de persoane*, Chișinău, 2003, p. 12-19.
5. Botnaru G., *Traficul de femei în contextul RM – problemă ce necesită o rezolvare imediată. Traficul de femei: fenomen și crimă*, Chișinău, 2001, p. 13-21.
6. *Violul și agresiunea sexuală, drept de autor 2002*, Institutul „Societatea deschisă”, p. 28.
7. Bezpalcea R., *Prevenirea și contracararea traficului de femei și a violenței în familie: bazele desfășurării trainingurilor*, Kiev, 2004.